NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea
Programului Național de Dezvoltare a Turismului „Turism 2029” pentru anii 2026-2029

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Proiectul Programului național de dezvoltare a turismului „Turism 2029” pentru anii 2026-2029 (*în continuare* – Programul „Turism 2029”) a fost elaborat de Ministerul Culturii în coordonare cu mediul asociativ, mediul de afaceri și cel academic din domeniu. Programul „Turism 2029” reflectă conjugarea eforturilor tuturor participanților interesați în dezvoltarea turismului, care au coalizat în vederea definitivării unei viziuni strategice comune asupra obiectivelor și direcțiilor de dezvoltare ale turismului în Republica Moldova, astfel încât sectorul să devină un competitiv și dezvoltat armonios și rezilient în fața riscurilor și provocărilor generate de factori externi.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ

2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ

Pe parcursul ultimilor ani, domeniul turismului s-a dezvoltat într-un vacuum de planificare strategică la nivelul autorităților publice centrale, în pofida faptului că comunitatea donatorilor a oferit suportul necesar în elaborarea mai multor proiecte de strategii. Atât Strategia de dezvoltare durabilă a turismului în Republica Moldova în anii 2003–2015, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 1065/2003[1], cât și Strategia de dezvoltare a turismului „Turism 2020”, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 338/2014[2], au fost elaborate pentru a crea un cadru de politici și o viziune de dezvoltare a turismului în Republica Moldova, stabilind direcții prioritare de dezvoltare a sectorului, dar și obiectivele necesare a fi atinse prin implementarea strategiilor respective. De facto însă, ambele documente de politici nu și-au atins finalitatea. Strategia de dezvoltare durabilă a turismului în Republica Moldova în anii 2003–2015 a fost abrogată prin Hotărârea Guvernului nr. 796/2012[3], motivul fiind necesitatea „eficientizării sistemului de planificare strategică, perfecționării cadrului legislativ-normativ cu privire la documentele de politici”. Implementarea Strategiei de dezvoltare a turismului „Turism 2020” a fost realizată doar în cadrul primei etape, stabilită pentru anii 2014-2016 (din cele 3 etape de implementare preconizate), inclusiv datorită reorganizărilor instituționale operate în cadrul sistemului administrației publice centrale realizate în 2017, cu impact și asupra sectorului turistic. Astfel, atât domeniul de activitate, cât și competențele din sectorul turistic au fost delegate și dispersate către varii autorități publice, afectând coerența și continuitatea acțiunilor planificate.

Proiectul Programului „Turism 2029” reprezintă un document de politici pe termen mediu și un instrument operațional de transpunere și detaliere a direcțiilor prioritare de intervenție și a țintelor stabilite în Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” (*în continuare* - SND), aprobată prin Legea nr. 315/2022.

Proiectul a fost elaborat în vederea stabilirii unui cadru de politici, capabil să ofere o abordare holistică și vizionară asupra dezvoltării industriei turismului pe termen mediu, cu accent preponderent pe valorificarea inteligentă și durabilă a potențialului turistic al Republicii Moldova în scopul creării un cadru favorabil și comprehensiv pentru dezvoltarea unui produs turistic competitiv și sustenabil.

[1] HG Nr. 1065 din 02-09-2003 cu privire la aprobarea Strategiei de dezvoltare durabilă a turismului în Republica Moldova în anii 2003-2015
[2] HG Nr. 338 din 19-05-2014 cu privire la aprobarea Strategiei de dezvoltare a turismului „Turism 2020” şi a Planului de acţiuni pentru implementarea acesteia în anii 2014 – 2016
[3] HG Nr. 796 din 25-10-2012 cu privire la abrogarea unor acte normative ale Guvernului

Necesitatea de elaborare a proiectul hotărârii de Guvern este determinată de lipsa unui cadru strategic, specific sectorului turismului. Totodată, elaborarea Programului „Turism 2029” derivă din angajamentele asumate de Republica Moldova în raport cu Uniunea Europeană în contextul procesului de integrare europeană, stabilite în:

- Acordul de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, şi Uniunea Europeană şi Comunitatea Europeană a Energiei Atomice şi statele membre ale acestora, pe de altă parte, ratificat prin Legea nr. 112/2014 (Titlul IV, Capitolul 19. Turismul, art. 103);

- Agenda de Asociere dintre UE și RM 2021-2027 (Titlului IV. Capitolul 12. Politică industrială și antreprenorială; Capitolul 13. Agricultură și dezvoltare rurală; Capitolul 16. Transporturi; Capitolul 17. Turismul);

- Programului Național de Aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2026-2029, aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 818/2025 (Clusterul 3. Competitivitate și creștere economică, Capitolul 20. Politică industrială și antreprenorială, acțiunea nr. 4);

- Agenda de Reforme aferentă Planului de creștere al Republicii Moldova pentru anii 2025-2027, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 260/2025 (Domeniul de politici 1: Competitivitate economică/Dezvoltarea sectorului privat; Subdomeniul 1.9. Turism).

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

În conformitate cu prevederile Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională a Republicii Moldova 2022-2028, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 40/2022[4] *„Tendințele actuale de dezvoltare a Republicii Moldova continuă să fie dominate de avansarea modelului monopolar de dezvoltare, caracterizat de concentrarea disproporționată a resurselor și bunăstării în mun. Chișinău, pe fundalul marginalizării crescânde a regiunilor periferice. În prezent, Produsul Regional Brut/locuitor în mun. Chișinău este de aproape 5 ori mai mare decât în regiuni, ceea ce afectează negativ competitivitatea economică a Republicii Moldova și indicatorii medii de calitate a vieții cetățenilor, creând premisele necesare pentru perpetuarea migrației externe și interne”*. Aceasta demonstrează încă odată supra concentrarea activităților economice în capitală, unde există până la 10% din atracțiile turistice a țării, precum și subutilizarea în scopuri economice și financiare a potențialul turistic din regiuni, care dispun de cca. 90% din resursele turistice, dar nu dispun de o infrastructură turistică dezvoltată și ofertă suficient de consolidată și diversificată).

Prin urmare, luând în considerare provocările identificate în ultimii 5 ani în planificarea strategică a sectorului, Programul „Turism 2029” pivotează intervenția Guvernului și altor actori sociali importanți, prin redefinirea politicilor publice de susținere a dezvoltării dinamice a industriei turismului și de creștere a atractivității Republicii Moldova ca destinație turistică. În acest sens, Programul „Turism 2029” a fost elaborat prin prisma tendințelor de dezvoltare ale sectorului la nivel global și vizează asigurarea sincronizării eforturilor reprezentanților industriei turismului și ospitalității, mediului universitar, partenerilor de dezvoltare ai Republicii Moldova.

Totodată, Programul „Turism 2029”, condiționează elaborarea și aprobarea mai multor documente și programe sectoriale naționale (precum: vinificație, agricultură, zootehnie, ÎMM-uri, mediu, educație, cultură, sport, etc.), din perspectiva creșterii atractivității turistice în regiunile de dezvoltare asigurând realizarea cu succes a obiectivelor stabilite precum și a corelării politicilor naționale cu cele regionale

Problemele majore cu care se confruntă industria turismului în Republica Moldova pot fi grupate în trei categorii de bază:

1. Dezvoltarea insuficientă a capitalului uman în domeniul turismului și capacitatea limitată de atragere a investițiilor la nivel local și regional care contribuie la stagnarea elaborării

[4] https://midr.gov.md/files/shares/Strategie_DR.pdf

și implementării politicilor publice de dezvoltare economică locală.

Cauza principală a acestei probleme este lipsa de competențe și expertiză a autorităților publice locale, precum și cooperarea deficitară cu sectorul privat. Autoritățile publice locale de nivelul I și II se confruntă cu un deficit de competențe legale, dar și cu lipsa cunoștințelor, capacităților și aptitudinilor necesare pentru planificarea și realizarea inițiativelor de dezvoltare economică în parteneriat cu mediul de afaceri.

Activitățile de susținere a sectorului privat, reflectate în strategiile de dezvoltare sunt fie excesiv de ambițioase fără a prevedea mecanisme clare și fezabile de implementare, fie nu sunt suficient de consultate cu sectorul de afaceri, iar în unele cazuri au un caracter predominant declarativ. În domeniul turismului sustenabil, aceste carențe devin și mai pronunțate, accentuând lipsa de coerență între politicile locale și nevoile reale ale industriei.

Potrivit furnizorilor de servicii din turism, lipsa resurselor umane competente, calificate și cu experiență are un impact negativ asupra procesului de recrutare la toate nivelurile, de la posturile de începător până la cele manageriale. Calitatea educației este principala provocare cu care se confruntă industria și pe care încearcă să o depășească. Principalele lacune de competență în sfera turismului sunt în domeniul hotelier și alinierea la standardele internaționale din subdomeniile specifice - afaceri hoteliere, ghizi și operatori turistici. O altă provocare reprezintă cunoașterea insuficientă a limbilor străine.

De asemenea, tehnologiile informaționale devin tot mai integrate în industria turismului, cuprinzând aspecte precum rezervările online și vânzările online. Prin urmare, devine esențial ca actorii din domeniul turismului să dobândească competențe solide în utilizarea diferitelor platforme informaționale, soluții digitale, atragerii investițiilor, implementării principiilor de sustenabilitate, precum și în domeniul marketingului și comunicării digitale.

La fel, la nivel local sunt prea puține experiențe de a iniția și dezvolta parteneriate sustenabile privind dezvoltarea economică locală în general și a turismului în particular. Această lipsă de colaborare între autorități, mediul privat și comunitățile locale limitează capacitatea regiunilor de a construi o ofertă turistică integrată și competitivă. Ca urmare, dezvoltarea turismului la nivel regional este abordată într-un mod nesistematic și neuniform fapt ce conduce la utilizarea ineficientă a resurselor turistice și la valorificarea redusă a acestora în scopuri economice.

Multe comunități rurale depind în mare măsură de agricultură și resursele naturale, iar această dependență limitează potențialul de dezvoltare a altor sectoare economice. În plus, antreprenorii ezită să investească în noi idei de afaceri din cauza riscurilor percepute și a lipsei de cunoștințe specializate în domenii precum turismul sau serviciile.

Grupurile vulnerabile cel mai afectate sunt micii antreprenori din turism, populația activă din zonele rurale, în special tinerii și femeile, care depind de dezvoltarea acestui sector pentru oportunități de angajare.

Conform datelor estimate de Biroul Național de Statistică, în Republica Moldova turismul contribuie cu 0,5% la PIB[5], semnificativ sub media regională de 5-6%, ceea ce evidențiază subutilizarea potențialului existent.

[5] https://statisticamd.github.io/sdg-site-moldova/ro/8-9-1-1/

2. Nivelul redus de dezvoltare al infrastructurii turistice afectează competitivitatea și atractivitatea destinațiilor turistice, plasând industria turismului din Republica Moldova pe o traiectorie instabilă și vulnerabilă.

Cauza principală a acestei probleme o reprezintă finanțarea insuficientă și distribuția inegală a infrastructurii turistice de bază (acces rutier, utilități, amenajare publică), în special în zonele rurale și regiunile periferice.

Deși valoarea adăugată reală se generează în cadrul turismului receptor, iar turismul intern reprezintă o soluție viabilă pentru dezvoltarea regională, deficiențele de infrastructură, precum drumurile deteriorate, lipsa sistemelor de apă și canalizare, managementul slab de gestionare a deșeurilor – limitează extinderea și atractivitatea acestor segmente turistice. Astfel, regiunile cu potențial ridicat, dar cu infrastructură deficitară, vor continua să fie ocolite de fluxurile turistice și de investițiile conexe.

Politicile publice implementate, proiectele realizate cu suportul diferitor parteneri internaționali ai Republicii Moldova, implicarea activă a antreprenorilor privați în dezvoltarea afacerilor din turism și celor conexe, au contribuit la creșterea capacității de cazare în teritoriu, diversificarea serviciilor pentru turiști, promovarea destinațiilor turistice rurale, inițierea parteneriatelor multilaterale între operatori, autorități, ONG-uri și diasporă. Potrivit datelor Biroului Național de Statistică, la sfârșitul anului 2024, în Republica Moldova funcționau 300 de structuri de primire turistică colective cu funcțiuni de cazare, dintre care, doar 57 reprezentau pensiuni turistice și agroturistice[6]. La nivel regional, capacitatea de cazare este distribuită inegal: în Nordul țării - 1096 camere, în Centru - 2170 camere, în mun. Chișinău - 4.395 camere, în UTA Găgăuzia - 228 camere, iar în Sud doar 760 camere destinate turiștilor.

Cu toate acestea, persistă provocări legate de lipsa infrastructurii esențiale pentru turism, precum: întreținerea rețelei de drumuri naționale și locale, iluminatul stradal, asigurarea cu apă potabilă și canalizare, precum și calitatea căilor de acces către destinațiile turistice.

În mod special, se evidențiază necesitatea reparației și modernizării porțiunilor de drumuri care fac accesul cu zonele, unde se dezvoltă intens diferite forme de turism. Rețeaua de drumuri care asigură conexiunea cu comunitățile rurale, inclusiv microregiunile de amplasare a unităților vinicole din domeniul serviciilor de oenoturism este în stare deplorabilă, influențând în mod negativ asupra deciziilor turiștilor naționali și din străinătate de a efectua vizite. În lipsa intervenției, numărul vizitatorilor nu va crește, având un impact negativ asupra vânzărilor din prestări de servicii, locurilor de muncă și respectiv a încasărilor la buget. Estimările agenților economici din domeniu reflectă că, în situația în care drumurile ar fi fost reparate, reconstruite, modernizate și întreținute adecvat, principalii indicatori economico-financiari ai întreprinderilor din sectorul vitivinicol și oenologic ar fi înregistrat creșteri de minim 30%, în baza creșterii încasărilor din vânzarea produselor și prestarea serviciilor (alimentație, cazare, degustări, servicii de transport, agrement). Porțiunile de drum din zonele cu Indicație Geografică Protejată, necesită reparație și modernizare în mod prioritar.

Pe de altă parte, oferta spațiilor de cazare are o serie de deficiențe structurale:

- *Din punct de vedere geografic,* 38% din oferta de cazare este concentrată în mun. Chișinău și, într-o măsură mai mică în raioanele Dubăsari (7%), Orhei (5%) și UTA Găgăuzia (5%). Există, așadar, regiuni cu potențial turistic, în care oferta spațiilor de cazare constituie o constrângere majoră pentru dezvoltarea turismului. Acestea vizează mun. Soroca (pentru vizitele la cetate și alte atracții locale), r. Glodeni (pentru vizite la Pădurea Domnească), r. Ștefan-Vodă (pentru vizite la Parcul Național Nistrul de Jos) și mun. Cahul (pentru vizite la Lunca Prutului de Jos), r. Nisporeni

[6] Statistica - numărul structurilor de primire turistică

(pentru vizite la 5 mănăstiri și biserici vechi de lemn, 2 muzee), r. Călărași (pentru vizitarea a 17 muzee, 9 mănăstiri și biserici de lemn).

• *Din punct de vedere al tipului de cazare*, oferta este dominată de numărul de locuri disponibile în taberele de vacanță care, deși nu sunt multe la număr (53), oferă în medie câte 220 de locuri de cazare fiecare, iar rata de ocupare este scăzută (doar 7% în 2024). Chiar dacă admitem caracterul sezonier al acestor structuri de cazare, este clar că potențialul acestora nu este valorificat la modul optimal. Cele mai solicitate de turiștii locali sunt sanatoriile și casele de oaspeți, pentru care rata de ocupare este 46 și 31%, respectiv. Hotelurile dețin 22% din piață și au avut în 2024 o rată de ocupare de 26%, majoritatea oaspeților (în medie 70%) fiind cetățeni străini.

• *Numărul de locuri disponibile în unitățile de cazare* ca regulă este mic, ceea ce constrânge gama de servicii turistice disponibile. De exemplu, numărul mediu de locuri la hoteluri este de 48, în timp ce numărul mediu de locuri la pensiuni este de 29. Capacități mai mari există doar în sanatorii (numărul mediu de locuri - 282) și tabere de vară (numărul mediu de locuri - 227), însă oferta de cazare pentru aceste structuri nu este adaptată cererii din cadrul turismului receptor.

• *Hotelele din Republica Moldova* sunt preponderent de categoria de trei stele și mai jos, or acestea sunt apreciate ca neadaptate pentru turiștii străini, iar tur-operatorii locali specializați în turismul receptor au indicat că practic nu le includ practic în oferta pentru turiști. La fel, turiștii de afaceri nu recurg la acestea, și nici organizațiile internaționale. Respectiv, ponderea cea mai înaltă în ocuparea hotelelor se răsfrânge asupra hotelelor de categoria asimilata 4 stele și 5 stele, care sunt doar 34 în Republica Moldova. Astfel, situația prezintă un paradox, în care, oficial, spații de cazare există, însă din cauza că acestea sunt de o calitate inferioară nu pot capta turiștii străini, și, în consecință, indică o rată de ocupare joasă.

• Statistica oficială nu include *închirierea apartamentelor*, care tinde să devină o opțiune tot mai populară pentru călători și excursioniști. Potrivit estimărilor, în Republica Moldova sunt listate circa 1200 de proprietăți, cu o rată medie de ocupare de 44% , ceea ce denotă că numărul de înnoptări „la privat" a fost de 194 mii în ultimele 12 luni și corespunde unei cote de piață de 12.6%.

Rata de ocupare a hotelurilor din Republica Moldova indică faptul că oferta de cazare este adecvată cererii actuale. Cu toate acestea, pentru a atrage mai mulți turiști și a dezvolta segmentul MICE, este necesară îmbunătățirea semnificativă a calității serviciilor hoteliere, ca ar permite Republicii Moldova să fie mai competitivă în comparație cu țările din regiune.

Distribuția geografică neuniformă a structurilor de cazare, lipsa standardizării serviciilor, accesul dificil la nodurile de transport aerian și rutier determină ca Republica Moldova să fie percepută doar ca o escală, nu și ca o destinație turistică de durată. În consecință, încasările reale din turism sunt mai mici decât cele potențiale determinată de faptul că durata de ședere a cetățenilor străini în Republica Moldova este scurtă, iar destinațiile turistice care nu sunt în raza Chișinăului rămân neexplorate. Ponderea turiștilor în numărul total de turiști cazați, care au preferat să se oprească în structurile de primire turistică din mun. Chișinău a constituit 68,3%, regiunile de dezvoltare Nord – 6,0%, Centru – 19,1%, Sud – 5,7% și UTA Găgăuzia – 0,9%. Durata medie de ședere a unui turist în structurile de primire turistică în anul 2024 a fost de 4,3 zile (5,8 zile - pentru turiști rezidenți și 3,0 zile - pentru turiști nerezidenți), comparativ cu media europeană de peste 5 zile[7].

Efectele acestei situații generează venituri reduse din turism, vizitarea limitată a regiunilor din afara mun. Chișinău, stagnarea dezvoltării locale și degradarea infrastructurii existente.

[7] Statistica - ponderea numărului de turiști cazați

Printre cei mai afectați de această problemă sunt antreprenorii locali (în special IMM-urile din turism), locuitorii comunităților rurale, tinerii și femeile care depind de locuri de muncă sezoniere și de oportunitățile economice generate de turism.

3. **Gradul redus de valorificare și digitalizare a ofertei turistice** taxează creșterea economică și reduce potențialul de asigurare a unui trai decent, mai ales în mediul rural.

Cauza principală constă în lipsa unei viziuni strategice integrate a investițiilor direcționate în digitalizarea sectorului turistic, combinată cu o slabă coordonare între actorii publici și privați, precum și cu insuficiența datelor statistice fiabile, necesare pentru planificarea și monitorizarea dezvoltării turismului.

În ultima perioadă, dezvoltarea turismului a fost un proces de auto-descoperire, cu incursiuni pe segmente noi de piață, precum turismul medical (receptor) și drumețiile (turism intern). Cu toate acestea, gradul scăzut de pregătire în tehnologiile informaționale, lipsa unei infrastructuri digitale consolidate și absența unor baze de date statistice complete limitează expunerea și promovarea eficientă a destinațiilor turistice. Această situație afectează în special grupurile vulnerabile: antreprenorii locali din mediul rural (proprietari de pensiuni, vinării, ateliere meșteșugărești, restaurante tradiționale, ghizi locali), care, în lipsa platformelor digitale de promovare și rezervare (ex. Booking, TripAdvisor) au o vizibilitate scăzută și acces limitat la turiști; femeile din zonele rurale, pentru care rata scăzută de alfabetizare digitală restrânge accesul la platforme de promovare a activităților de turism rural, gastronomie locală sau meșteșuguri; tinerii din comunitățile locale, lipsiți de oportunități de afirmare și integrare în economia digitală a turismului, precum și vârstnicii implicați în oferirea experiențelor tradiționale (tradiții, meșteșuguri, ospitalitate locală), care riscă să fie excluși din circuitul turistic global.

Din punct de vedere al motivației de a călători, valorificarea ofertei turistice condiționate de natură este determinată de cererea digitală. Cererea digitală pentru turismul în natură este măsurată ca sumă a căutărilor în spațiul online în bază de cuvinte cheie asociate cu călătoriile la natură ce țin de o locație specifică. Din păcate, nici la acest capitol, Republica Moldova nu este foarte „solicitată". În conformitate cu indicele cererii digitale, Republica Moldova se clasează pe poziția 117 în lume cu un scor de 1,03 față de media regională de 1,69. Totuși, cererea digitală poate fi influențată de acțiunile de promovare și cantitatea de resurse informaționale disponibile online. Pădurea Domnească, Codrii Moldovei, Lunca Prutului de Jos, Toltrele Prutului, bazinul râului Nistru nu sunt locații cu servicii adaptate necesităților turiștilor, au o infrastructură precară și nu sunt mediatizate suficient pentru a deveni magneți ai căutărilor online și, în consecință, motive de călătorie. De remarcat că, potrivit sondajelor de opinie efectuate la nivel mondial, mai bine de o treime din comunitatea călătorilor și excursioniștilor afirmă că se simt mai confortabil să viziteze o destinație de care nu au auzit anterior doar cu condiția că pot arunca o privire pe furiș în realitatea virtuală ce o descrie[8].

Acoperirea geografică a spațiilor de cazare accesibile prin utilizarea platformelor digitale este neuniformă. Pensiunile din zonele rurale, care au căpătat amploare datorită dezvoltării turismului intern, sunt relativ inaccesibile pentru vizitatorii străini, din cauza că nu sunt integrate în mediul online. Aceasta se explică prin reticența pensiunilor de a ceda în favoarea platformelor digitale internaționale comisionul pentru efectuarea rezervării (în unele cazuri până la 23%), chiar dacă, potențial, aceasta le-ar completa capacitățile disponibile. Alternativele locale pentru efectuarea rezervărilor online sunt suficiente pentru aceasta etapă de dezvoltare a digitalizării sectorului, dar insuficient de cunoscute și acceptate de prestatorii de servicii, în special cei din mediul rural.

[8] Booking.com, Spontechnaity: How tech will drive travel, 2023

Reticența lor față de automatizarea proceselor de rezervare și plăți online se pot explica prin câteva motive:

- turiștii locali nu au încă obișnuința să facă rezervări online în Republica Moldova, pentru comoditate fac rezervările la telefon și achită cu numerar;

- ca regulă, managerii de pensiuni suplinesc mai multe responsabilități și funcții în cadrul afacerii și lipsa de timp îi face să considere că e mai rapid dacă preiau rezervările la telefon, pe social media, etc.;

- frica proprietarilor de a nu pierde clienții în momentul în care îi direcționează către site-ul web, unde aceștia ar putea rezerva și achita online.

Unul din instrumentele care funcționează și este integrat pe site-urile web ale vinăriilor și pensiunilor este *WineristGo*, care pune la dispoziție soluția pentru rezervări în timp real și plăți online, cu un comision redus de până la 5%. Este însă necesară o alfabetizare digitală continuă, atât a populației (prin campanii de marketing și comunicare), cât și a proprietarilor de afaceri turistice, în vederea urmării trendurilor internaționale și a schimbărilor comportamentului turiștilor străini.

Cu toate acestea, datorită nivelului de pregătire TIC, al costului redus al vieții, al nivelului scăzut de poluare a mediului ambiant, al unui patrimoniu cultural autentic și original, industria turismului din Republica Moldova ar putea să devină un motor al creșterii economice. Mai mult ca atât, datorită efectului multiplicator, dezvoltarea turismului receptor și intern ar fi în măsură să genereze câștiguri decente la sate, absorbind excesul de forță de muncă care în prezent ia calea urbanizării sau emigrării.

Pentru a evita aceste consecințe negative, este esențială intervenția promptă și eficientă, din partea autorităților publice, pentru rezolvarea problemelor identificate în industria turismului, inclusiv prin îmbunătățirea colectării și utilizării datelor statistice.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Scopul elaborării Programului Turism 2029" este de a stabili obiectivele și direcțiile de dezvoltare a turismului în Republica Moldova, astfel încât acesta să devină un sector competitiv, sustenabil, și rezilient în fața riscurilor și provocărilor cauzate de diverși factori externi, urmărind atingerea obiectivului general de dezvoltare a Republicii Moldova ca destinație turistică competitivă și durabilă, capabilă să ofere beneficii economice, sociale și de mediu comunităților locale și generațiilor viitoare. Nucleul dezvoltării industriei turismului în Republica Moldova este un produs turistic diversificat și sustenabil, favorabil dezvoltării regionale integrate a comunităților locale. Aceasta presupune ofertă turistică diversificată pe segmente de piață și destinații turistice cu potențial de creștere, în special în regiuni.

Astfel, Obiectivele generale și specifice ale Programului sunt:

Obiectiv general 1. Consolidarea capacităților instituționale și umane pentru sprijinirea atragerii investițiilor și dezvoltarea sustenabilă a turismului, inclusiv prin integrarea mecanismelor de prevenire a violenței împotriva femeilor și a traficului de ființe umane în activitatea turistică:

- *Obiectiv specific 1.1*. Instruirea minim a 500 actori din industria turismului (inclusiv antreprenori, operatori turistici și reprezentanți ai autorităților locale, asociații profesionale) prin cel puțin 3 programe de formare specializate în atragerea investițiilor, marketing turistic, managementul destinației turistice și implementarea principiilor turismului sustenabil;

- *Obiectiv specific 1.2.* Elaborarea și implementarea unui cadru de reglementare coerent și eficient pentru dezvoltarea sustenabilă a destinațiilor turistice, prin adoptarea a cel puțin 5 instrumente normative (hotărâri de Guvern, metodologii, ghiduri) care să includă criterii clare de sustenabilitate, mecanisme de monitorizare și măsuri de sprijin pentru autoritățile locale și operatorii din turism;

- *Obiectiv specific 1.3.* Până la finalul anului 2029, să fie inițiate și implementate cel puțin 5 parteneriate regionale și internaționale în domeniul turismului, prin acorduri de cooperare, proiecte comune sau rețele tematice, cu scopul promovării turismului durabil, schimbului de bune practici și creșterii atractivității destinațiilor implicate.

Obiectiv general 2. Creșterea competitivității și atractivității destinațiilor turistice prin dezvoltarea și modernizarea infrastructurii turistice, asigurând totodată accesul neîngrădit al persoanelor cu dizabilitate și al persoanelor cu necesități speciale la serviciile și facilitățile turistice:

- *Obiectiv specific 2.1*. Modernizarea infrastructurii de acces și îmbunătățirea conectivității în minim 7 destinații turistice până în 2029;

- *Obiectiv specific 2.2.* Dezvoltarea și promovarea minim a 3 destinații turistice sustenabile prin atragerea investițiilor și diversificarea serviciilor turistice calitative;

Obiectiv general 3. Valorificarea și digitalizarea ofertei turistice în vederea stimulării dezvoltării economice durabile și creșterii competitivității sectorului turistic:

- *Obiectiv specific 3.1.* Consolidarea competitivității și sustenabilității a minimum 70 afaceri din sectorul turismului rural, prin intervenții integrate de formare profesională și facilitare a accesului la finanțare până în 2029;

- *Obiectiv specific 3.2.* Promovarea turismului intern și receptor ca vectori de creștere economică, cu accent pe turismul medical, ecologic, cultural și MICE, pentru a crește cu minimum 30% fluxul de turiști, prin valorificarea potențialului natural și cultural al țării;

- *Obiectiv specific 3.3.* Dezvoltarea a cel puțin 3 soluții digitale pentru promovarea ofertei turistice și acces la servicii pentru turiști și antreprenori locali până în anul 2029.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

A fost analizată opțiunea „a nu face nimic”. Această opțiune însă ar perpetua problemele structurale ale sectorului, afectând negativ crearea locurilor de muncă, calitatea serviciilor turistice, atractivitatea investițională și contribuția turismului la dezvoltarea durabilă a Republicii Moldova. Totodată, personalul bine pregătit va căuta oportunități în alte sectoare sau în afara țării, accentuând migrarea forței de muncă calificate, și, în consecință deficitul de competențe în turism. Fără capital uman pregătit și fără investiții, sectorul turismului va întâmpina dificultăți în adoptarea noilor tendințe (digitalizare, sustenabilitate, turism tematic etc.). În contextul unui mediu economic instabil și lipsa infrastructurii de suport, sectorul turismului va fi menținut într-o zonă cu randament scăzut și risc ridicat. Destinațiile din Republica Moldova ar putea rămâne în urma altor piețe turistice din regiune care investesc în formare profesională și modernizare, iar comunitățile locale nu vor putea fi integrate în lanțul valoric al turismului.

În condițiile lipsei unor măsuri specifice, dezvoltarea inegală a regiunilor și depopularea zonelor rurale este inevitabilă. Stagnarea dezvoltării economice, determinată de oportunități limitate de promovare și valorificare a resurselor turistice va determina migrarea populației în orașe sau peste hotare. Fără sprijin infrastructural, micii antreprenori (pensiuni, vinării, ghizi locali) vor întâmpina dificultăți, manifestate prin scăderea veniturilor sau chiar închiderea afacerilor.

Lipsa de intervenție a statului în digitalizarea și dezvoltarea turismului va perpetua excluderea digitală, stagnarea economică locală și inegalitățile teritoriale, reducând șansele de transformare a turismului într-un sector strategic. Repercusiunile negative implică vizibilitatea online redusă a

destinațiilor, izolarea economică a actorilor locali, excluderea de pe piața turismului global și dificultăți în atragerea fondurilor externe.

Fără o viziune strategică clară, resursele turistice riscă să fie subevaluate, iar actorii din domeniu vor rămâne vulnerabili la fluctuațiile pieței. Comunitățile rurale și grupurile cu venituri mici vor fi private de oportunități economice și de locuri de muncă. Ca urmare, lipsa de soluții pentru zonele rurale va accentua sărăcia, migrația și urbanizarea excesivă, agravând dezechilibrele sociale și economice între regiuni și grupuri.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Aprobarea Programului „Turism 2029" va consolida cadrul strategic în domeniul turismului, facilitând dezvoltarea sustenabilă a sectorului pe termen mediu și asigurând utilizarea eficientă și transparentă a resurselor financiare disponibile.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Realizarea plenară a obiectivelor trasate de Programul „Turism 2029" va produce un impact pozitiv atât asupra creșterii economice, cât și asupra bunăstării cetățenilor. Prezentul Program presupune atragerea unui volum important de finanțare pentru întreaga perioadă de implementare (2026-2029). Costul estimativ de implementare al Programului constituie circa 618.023,30 mii lei și include costurile pentru realizarea acțiunilor de diversă natură (infrastructură, susținere financiară, promovare, consolidarea capacităților, parteneriate etc.). Este de menționat că, pentru anul 2029, suma de 20.990,00 mii lei nu dispune de acoperire financiară.

Implementarea prevederilor proiectului urmează a fi efectuată doar în limita alocațiilor ce au fost aprobate în Legea bugetului de stat pentru anul 2026 și conform CBTM 2026-2028. Resursele bugetare planificate sunt distribuite în mai multe sectoare și subprograme bugetare: sectorul „*Turism*" 66.01 „Politici și management în domeniul turismului", 66.02 „Dezvoltarea turismului", sectorul „*Cultura*", 85.03 „Protejarea şi punerea în valoare a patrimoniului cultural național", 85.02 "Dezvoltarea culturii", sectorul „*Agricultură*" 51.05 „Subvenționarea producătorilor agricoli", sectorul „*Protecție socială*" 90.15 „Protecția socială a persoanelor în situații de risc", sectorul "*Statistică*" 12.01 „Politici și management în domeniul statisticii", sectorul „*Transporturi*", 64.04 „Dezvoltarea transportului rutier", 64.06 „Dezvoltarea transportului aerian", sectorul „*Economie*" 50.04 „Susținerea întreprinderilor mici și mijlocii", 68.02 „Dezvoltarea sistemului național de standardizare", sectorul „*Educație*" 88.10 „Învățământ superior", sectorul „*Protecția mediului*" 70.01 „Politici și management în domeniul protecției mediului", sectorul "*Infrastructură și Dezvoltare regională*" 61.01 „Politici și management în domeniul infrastructurii și dezvoltării regionale", 64.02 "Dezvoltarea drumurilor". Acțiunile vor fi realizate în funcție de disponibilitatea resurselor bugetare și în limitele alocațiilor aprobate în acest scop în bugetele autorităților responsabile.

Este de menționat că, suma de 212.000,0 mii lei va fi alocată de către Delegația Uniunii Europene prin intermediul proiectelor incluse în Agenda de Reforme a Planului de Creștere pentru Republica Moldova pentru anii 2025–2027, aferentă domeniul turism. Din contul acestor resurse financiare va fi implementat un Plan strategic de diversificare a ofertei turistice care va asigura creșterea numărului de turiști în Moldova cu 30% față de anul 2024 și implementate cel puțin 6 programe de consolidare a capacităților, asistență tehnică și financiară pentru ÎMM-uri în turism și servicii de călătorie.

Resursele care urmează a fi atrase de la partenerii de dezvoltare și cele sub formă de parteneriate, programe de asistență tehnică și financiară externă, constituie 45.104,70 mii lei și vor fi utilizate pentru a sprijini efortul Guvernului în implementarea Programului.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Conform prognozei Fondului Monetar Internațional, valoarea PIB-ului în 2029 va fi de 522.1 miliarde lei, ceea ce determină linia de bază pentru creșterea sectoarelor economiei naționale. Or, în ceea ce privește turismul receptor, se anticipează o creștere economică accelerată, condiționată de majorarea numărului de turiști străini și a duratei sejurului acestora pe teritoriul Republicii Moldova, cu creșterea capacității de cazare și deservire a acestora, diversificării formelor de turism și apariției/dezvoltării de noi destinații în profil regional. Prin urmare, se prognozează o creștere a veniturilor agenților economici din transportul aerian (+89%), determinată de creșterea numărului de pasageri, și o creștere a veniturilor unităților de cazare (+149%) determinată de creșterea de la 162 la 300 mii a numărului de turiști cazați și a perioadei de cazare de la 2.6 la 3.5 zile. După aceiași logică, se anticipează o creștere a veniturilor restaurantelor (+149%). În privința agențiilor de turism, ne așteptăm la o creștere mai moderată a veniturilor dat fiind faptul că turismul emițător (90% din cifra de afaceri) va genera o creștere egală cu creșterea economică (+53%). Astfel, ponderea industriei turismului în PIB va crește de la 0,6 % la 0.9 %.

Subsidiar, creșterea numărului de turiști în cadrul turismului medical, de afaceri și de recreere va avea efecte pozitive asupra balanței de plăți. Se anticipează că volumul încasărilor de la nerezidenți în cadrul serviciilor de turism vor crește de la 740 milioane dolari SUA la 900 milioane dolari SUA, inclusiv: pentru serviciile de afaceri – de la 150 la 250 milioane dolari SUA; pentru serviciile de sănătate – de la 50 la 62 milioane dolari SUA și pentru serviciile de odihnă – de la 457 la 510 dolari SUA. Astfel, conform unor estimări conservative, încasările suplimentare de la nerezidenți vor conduce la crearea a circa 5000 de locuri de muncă în economia națională.

4.4. Impactul social

Implementarea programului „Turism 2029” va avea un impact social major. Aceasta implică îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale, prin diversificarea activităților economice și prin dezvoltarea turismului rural și majorarea veniturilor disponibile ale gospodăriilor casnice cu 2.9 miliarde lei (conform asumării că un dolar cheltuit de nerezidenți echivalează cu un dolar câștigat de prestatorii de servicii turistice). Această majorare reprezintă o creștere cu 0.2% a venitului global al gospodăriilor casnice, ceea ce nu este neglijabil, ținând cont de ponderea mică a sectorului în PIB. Avantajele sunt și mai evidente dacă se ia în calcul că o prioritate de dezvoltare a turismului este implicarea comunităților locale din mediul rural. Trebuie de apreciat că, în afară de beneficiile directe pentru tur-operatori, structurile de cazare și furnizorii de servicii de transport, de majorarea numărului de turiști străini beneficiază indirect comunitatea locală – unitățile de alimentație publică, producătorii de articole de artizanat, administrația muzeelor și a rezervațiilor științifice. Totodată, din perspectiva impactului social este relevantă posibilitatea micșorării discrepanței dintre veniturile populației din mediul urban și rural; apariția oportunităților economice alternative la sate, care va diminua tendința îngrijorătoare de depopulare a mediului rural din cauza urbanizării și emigrării.

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Nu este aplicabil.

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Programului Național de Dezvoltare a Turismului „Turism 2029” are implicații asupra echității și egalității de gen, având în vedere structura specifică a sectorului turismului și ospitalității, unde femeile reprezintă o proporție semnificativă a forței de muncă, în special în activități de cazare, alimentație publică și servicii conexe. Sectorul turismului prezintă vulnerabilități specifice, care pot genera riscuri diferențiate pentru femei și bărbați. Femeile sunt mai frecvent angajate în poziții cu nivel salarial redus, în forme de muncă sezonieră sau informală,

ceea ce poate amplifica riscul de precaritate economică, dependență financiară și expunere la hărțuire, violență sau exploatare sexuală. De asemenea, în această industrie pot apărea riscuri sporite de trafic de ființe umane și exploatare. Bărbații pot fi expuși riscurilor asociate muncii „la negru" și activităților economice informale.

Totodată, implementarea Programului „Turism 2029" urmărește reducerea decalajelor geografice și asigurarea accesului echitabil la oportunitățile de dezvoltare turistică pentru persoanele din mediul rural, tineri, vârstnici, femei, persoane cu dizabilități și alte grupuri vulnerabile.

4.5. Impactul asupra mediului

Implementarea Programului „Turism 2029" nu va avea efecte semnificative asupra mediului și sănătății populației. Pe de o parte, transportul aerian contribuie la creșterea emisiilor de carbon, iar Programul „Turism 2029" prevede o intensificare a traficului aerian către și din Republica Moldova. Deși această evoluție va conduce la o majorare a emisiilor de CO_2 asociate transportului aerian, estimată la aproximativ 0,17 milioane tone anual, impactul asupra volumului total al emisiilor naționale va rămâne relativ redus.

Pe de altă parte, promovarea turismului sustenabil, inclusiv prin conservarea ariilor naturale protejate și valorificarea responsabilă a resurselor naturale, va contribui la diminuarea deficitului de bio-capacitate, generând un impact ecologic general neutru spre pozitiv.

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Nu este aplicabil.

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

Proiectul nu are drept scop armonizarea legislației naționale cu legislația UE, dar se aliniază la recomandările Raportului UE „Calea de tranziție spre turism" precum și la prioritățile Programului Național de Aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2026-2029, aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 818/2025 (Clusterul 3. Competitivitate și creștere economică, Capitolul 20. *Politică industrială și antreprenorială, acțiunea nr. 4*)

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

Asigurarea transparenței în procesul elaborării proiectului Programului a fost realizată în strictă conformitate cu prevederile Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, fiind publicat anunțul de inițiere pe site-ul web al ministerului la compartimentul „Transparență decizională" Anunț privind inițierea procesului de elaborare a proiectului Programului Național de Dezvoltare a Turismului „Turism 2029" precum și pe platforma www.particip.gov.md.

În perioada 03.02.2026-23.02.2026, proiectul a fost dat spre consultarea publică, fiind inclus pe particip.gov.md, https://particip.gov.md/ro/document/stages/proiectul-hotararii-de-guvern-cu-privire-la-aprobarea-programului-national-de-dezvoltare-a-turismulu/16068

Din 03.02.2026, proiectul „Turism 2029" a fost transmis spre avizare, iar din 12.03.2026 în avizare repetată, în conformitate cu Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. Toate instituțiile au participat în procesul de avizare.

7. Concluziile expertizelor

Proiectul Programului „Turism 2029" a fost supus expertizei juridice.

Ministerul Justiției – „Se constată o lipsă de corelare între proiectele promovate, în condițiile în care Ministerul Culturii inițiază un program strategic multianual în domeniul turismului, asumându-și responsabilități de implementare și raportare, concomitent cu inițierea unui proces de transfer al competențelor către o altă autoritate. Abordarea Ministerului Culturii în promovarea actelor normative pe segmentul turismului este neclară, fiind necesară reconsiderarea acesteia pentru asigurarea

coerenței cadrului instituțional și a continuității politicilor publice în domeniu. Se impune revizuirea Programului național prin prisma normelor de tehnică legislativă. În ceea ce privește Lista de acronime, urmează a fi precizat că, potrivit art. 54 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 100/2017, exprimarea prin abrevieri a unor denumiri sau termeni se poate face numai după explicarea acestora în text la prima folosire. Proiectele documentelor de politici se numerotează conform regulilor tehnicii legislative. Se recomandă determinarea clară a autorității responsabile de implementarea Programului și revizuirea prevederilor acestuia, în funcție de rezultatul procesului de reorganizare instituțională, care este în curs de desfășurare." Propunerile au fost acceptate parțial.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Având în vedere faptul că elaborarea și aprobarea Programului „Turism 2029" este prevăzută în Programul Național de Aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2026-2029, acesta se incorporează organic în spectrul de politici publice promovate și implementate de executiv fiind totodată o continuitate a acțiunilor realizate de Guvern pe palierul dezvoltării turismului.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Proiectul prevede 3 obiective generale, iar implementarea acestora va implica elaborarea și adoptarea/aprobarea unor acte normative noi și modificarea cadrului legal existent în vederea reglementării mediului de afaceri permisiv, precum și consolidarea cadrului instituțional. Programul „Turism 2029" urmează să respecte mecanismul de monitorizare, evaluare și raportare anuală și finală. În procesul de monitorizare, evaluare și raportare, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, prin prisma domeniilor de competență statuate, va asigura rolul de coordonator. Celorlalte autorități publice le revine responsabilitatea asigurării implementării acțiunilor planificate, conform domeniilor de competență. Sistemul de monitorizare va include colectarea periodică de date, analiză și raportare a indicatorilor.

Rapoartele anuale de monitorizare și evaluare a Programului „Turism 2029" vor fi elaborate de Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării în cooperare cu autoritățile implicate, Oficiul Național al Turismului, autorități publice locale și vor fi coordonate cu Cancelaria de Stat.

Viceprim-ministru, ministrul dezvoltării economice și digitalizării **Eugeniu OSMOCHESCU**

Digitally signed by Osmochescu Eugeniu
Date: 2026.06.05 11:26:25 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova
MOLDOVA EUROPEANĂ

Ministrul Culturii **Cristian JARDAN**

Digitally signed by Jardan Cristian
Date: 2026.06.04 16:17:55 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova
MOLDOVA EUROPEANĂ